

Lagrådsremiss

Elberedskapsavgift

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 18 maj 2017

Ibrahim Baylan

Egon Abresparr
(Miljö- och energidepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

En ändring i elberedskapslagen (1997:288) föreslås som innebär ett utvidgat bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elberedskapsavgift.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288)	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Avgifter på elområdet	6
5	Elberedskapsavgift	8
6	Ikraftträdande	9
7	Konsekvenser	9
8	Författningskommentar	10
Bilaga 1	Sammanfattning av Elsäkerhetsverkets rapport Avgifter inom elområdet	11
Bilaga 2	Rapportens lagförslag	12
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	13

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288).

2 Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288)

Härigenom föreskrivs att 15 och 17 §§ elberedskapslagen (1997:288) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §¹

Den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) skall betala avgift (elberedskapsavgift) för

- 1. finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt 10 §, och*

- 2. elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.*

Avgiften skall grundas på det antal abonnenter som är anslutna till den avgiftsskyldiges nät. En högre avgift får tas ut för högspänningsabonnemang än för lågspänningsabonnemang.

Elberedskapsavgift påförs av elberedskapsmyndigheten. Beslutet får verkställas enligt utskökningsbalkens bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om elberedskapsavgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för beredskapsåtgärder och elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.

Beslut om att ta ut avgift får verkställas enligt utskökningsbalken.

17 §

Beslut enligt 5, 10 och 11 §§, 13 § andra stycket och 15 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut än beslut om att ta ut avgift gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet.

Beslut enligt 5, 10 och 11 §§, 13 § andra stycket och 15 § andra stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

¹ Senaste lydelse 1997:858.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i regleringsbrevet för Elsäkerhetsverket för 2012 att ge myndigheten i uppdrag att se över och lämna förslag till ändringar i förordningen (1995:1296) om vissa avgifter på elområdet i syfte att tydliggöra underlaget för beräkning av tre avgifter på elområdet – elberedskapsavgiften, nätövervakningsavgiften och elsäkerhetsavgiften – samt förenkla för nätkoncessionshavarna.

Elsäkerhetsverket redovisade uppdraget i juni 2012 med rapporten Avgifter inom elområdet. En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 1*. Rapportens lagförslag återges i *bilaga 2*.

Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Miljö- och energidepartementet (dnr M2015/00037/Ee).

4 Avgifter på elområdet

Dagens reglering

Förordningen (1995:1296) om vissa avgifter på elområdet innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet (elsäkerhetsavgift), verksamhet vid nätmyndigheten (nätövervakningsavgift) samt åtgärder och verksamhet enligt elberedskapslagen (1997:288) (elberedskapsavgift). Av förordningen om elberedskap (1997:294) respektive elförordningen (1994:1250) framgår att Affärsverket svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet och Energimarknadsinspektionen nätmyndighet.

Elsäkerhetsavgiften, nätövervakningsavgiften och elberedskapsavgiften är utformade som fasta avgifter grundade på antalet elabbonenter som är anslutna till den avgiftsskyldiges nät. Avgifterna betalas till Elsäkerhetsverket och utgår från två nivåer – en för hög- och en för lågspänningsabbonenter.

Med elabbonent avses den som den 1 januari är slutlig förbrukare av elektrisk energi och är ansluten till en anläggning som drivs med stöd av nätkoncession för linje eller område. Vid kollektiva leveranser anses den som innehar nätabonnemanget som slutlig förbrukare. Med nätinnehavare avses den som innehar nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857). Med lågspänning avses spänning som nominellt uppgår till högst 1 000 volt växelspanning mellan fasledare. Om den nominella spänningen är högre, benämns den högspänning.

Sedan den 1 januari 2008 är det nätinnehavaren som ska betala alla tre avgifterna. Nätinnehavaren tar i sin tur ut avgifterna av elabbonenterna. Nätinnehavaren ska på begäran av Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten eller elberedskapsmyndigheten visa upp underlaget för beräkning av de belopp som ska betalas in för respektive avgift. Om en avgift inte betalas

i tid, ska Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten respektive elberedskapsmyndigheten fastställa ett belopp för inbetalning och nätinnehavaren ska påföras dröjsmålsränta.

Elsäkerhetsverket administrerar uppbörderna av avgifterna och redovisar intäkterna mot inkomsttitel på statsbudgeten. Under 2016 uppgick avgifterna till totalt cirka 340 miljoner kronor.

Regelverken för avgifterna bör tydliggöras och samordnas

Vid tidigare granskning har det konstaterats att förordningen om vissa avgifter på elområdet innehåller flera otydligheter (Riksrevisionens rapport med dnr 32-2010-0792). Begreppet elabonment, som ligger till grund för avgiftsskyldigheten, återfinns t.ex. inte i ellagens bestämmelser eller i något annat regelverk, vilket gör det svårt för myndigheterna att verifiera nätinnehavarnas uppgifter om antalet abonnenter. Det är också svårt att följa upp avgiftsintäkterna i förhållande till de kostnader i myndigheternas verksamheter som avgifterna ska täcka. Eftersom begreppsförvirring råder kring hur nätinnehavarna ska räkna antalet elabonment försvåras också samordningen mellan myndigheter, vilket innebär en onödigt stor administration för myndigheterna och nätinnehavarna.

I sin rapport bekräftar Elsäkerhetsverket dessa tillämpningssvårigheter och konstaterar att det inte finns någon myndighet som har till uppgift att analysera utvecklingen av antal elabonnemang för hög- respektive lågspänning. Myndigheten pekar också på att det i förordningen inte framgår vilket underlag som nätinnehavaren ska redovisa till Elsäkerhetsverket. Vid förfrågan har det visat sig att nätinnehavare använder sig av olika modeller för att beräkna antalet abonnemang. Det innebär att nätinnehavarna förmodligen tar fram det underlag som passar deras verksamhet. Att granska olika underlag från cirka 176 nätinnehavare utan att veta vad antalsberäkningen utgår från innebär svårigheter för Elsäkerhetsverket.

Elsäkerhetsverket föreslår därför i rapporten en regelförenkling som bland annat innebär en minskad administration för berörda myndigheter och förenkling för nätinnehavarna. I rapporten föreslås att grunden för avgifterna ska vara antal uttagspunkter hos nätinnehavarna och inte antalet abonnenter. Förslaget innebär att underlaget för avgiftsdebiteringen blir möjliga att verifiera. Det förenklar också för nätinnehavarna som vet vilket underlag som ska lämnas vid en eventuell begäran. En viktig del för att en sådan reform ska kunna genomföras är också att anpassa datumen för relevant inrapportering av energistatistik som sker till Energi marknadsinspektionen och Energimyndigheten.

Förslagen i Elsäkerhetsverkets rapport innebär i huvudsak ändringar på förordningsnivå. För att genomföra förslagen krävs dock ändringar även i elberedskapslagen.

5 Elberedskapsavgift

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en avgift för beredskapsåtgärder och elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt elberedskapslagen. Beslut om att ta ut avgiften ska få verkställas enligt utsökningensbalken.

Rapportens förslag överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten föreslås att det anges i elberedskapslagen att avgiften ska grundas på antalet uttagspunkter i den avgiftsskyldiges nät.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig är positiva till förslagen i rapporten.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 15 § elberedskapslagen (1997:288) ska den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857), dvs. nätföretag, betala en elberedskapsavgift som påförs av elberedskapsmyndigheten. Avgiften ska täcka kostnaderna för finansiering av de beredskapsåtgärder, för vilka det betalas ersättning enligt elberedskapslagen och kostnaderna för elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt lagen.

Avgiften bör regleras i förordning och i myndighetsföreskrifter

Elberedskapsavgiften är tillsammans med nätövervakningsavgiften och elsäkerhetsavgiften i huvudsak reglerad genom förordningen (1995:1296) om vissa avgifter på elområdet. Bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elberedskapsavgift finns i elberedskapslagen, om nätövervakningsavgift i ellagen (1997:857) och om elsäkerhetsavgift – från och med den 1 juli – i elsäkerhetslagen (2016:732). Bestämmelserna i ellagen och elsäkerhetslagen är utformade som rena normgivningsbemyndiganden och innebär inte någon begränsning i sak av möjligheterna att utforma föreskrifter om avgifterna. När det gäller elberedskapsavgiften framgår det däremot på lagnivå vad avgiften ska grundas på och vilken myndighet som påför avgiften.

Föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen att meddela (se 8 kap. 2 § första stycket 2 och 3 § första stycket första meningen regeringsformen). Genom att utnyttja möjligheten till subdelegation utan begränsning blir det enklare att vid behov genomföra justeringar i de bestämmelser som har meddelats med stöd av bemyndigandet. De tre avgifterna bör regleras på motsvarande sätt på lagnivå då de i övrigt regleras genom samma förordning.

Den nuvarande regleringen har gett upphov till tillämpningssvårigheter. Regeringen delar därför Elsäkerhetsverkets bedömning att förordningen om vissa avgifter på elområdet behöver ses över i syfte att för-

enkla för nätföretagen och förtydliga betalningsunderlaget. Genom att utformningen av bestämmelsen i elberedskapslagen anpassas till motsvarande bemyndiganden i ellagen och elsäkerhetslagen ges förutsättningar att göra en sådan översyn på förordningsnivå.

Verkställighet

En skillnad mellan regleringen av de tre avgifterna är att elberedskapslagen behandlar frågan om verkställighet av beslutet om att ta ut avgift. Enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken får verkställighet ske av förvaltningsmyndighetsbeslut som enligt föreskrift får verkställas. En sådan föreskrift infördes i elberedskapslagen för att möjliggöra sådan verkställighet (prop. 1996/97:86 s. 57). Även om det vore önskvärt att avgifterna även i detta avseende behandlades på likartat sätt saknas förutsättningar att inom ramen för detta lagstiftningsärende se över verkställigheten när det gäller nätövervakningsavgiften och elsäkerhetsavgiften. Sådana frågor behandlas i Utsökningsutredningens betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:8) vars övergripande syfte ett mer effektivt utsökningsförfarande. Förslagen i det betänkandet är föremål för beredning.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Rapportens förslag innehåller ingen tidpunkt för ikraftträdande.

Remissinstanserna har ingen synpunkt på frågan om ikraftträdande.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagändringen är angelägen för att möjliggöra en översyn av förordningen om vissa avgifter på elområdet och bör träda i kraft vid ett årsskifte. Det behövs inga övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

Affärsverket Svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet, vilket bland annat innebär att myndigheten med hjälp av anslag stärker elförsörjningen i landet för att den ska klara svåra påfrestningar. Svenska kraftnät tilldelas anslagsmedel som ska användas till förebyggande beredskapsåtgärder, åtgärder för att motstå och hantera störningar samt åtgärder för höjd beredskap och krig.

Den som innehar nätkoncession ska enligt ellagen betala avgift (elberedskapsavgift) för finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt elberedskapslagen och finansiering av elberedskapsmyndighetens verksamhet.

Den föreslagna ändringen i elberedskapslagen innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för beredskapsåtgärder och elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt elberedskapslagen. Ändringen som sådan har inga andra konsekvenser. Konsekvenserna av de föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet är beroende av hur de utformas. En konsekvensanalys av dem måste därför göras i den beredningen.

Förslaget bedöms inte ha några effekter på domstolarna. Förslaget bedöms inte heller påverka den kommunala självstyrelsen, brottsligheten, det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen och den offentliga servicen i olika delar i landet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Ändringsavtalet bedöms inte medföra att några särskilda hänsyn behöver tas till små företag.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i elberedskapslagen (1995:288)

15 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för beredskapsåtgärder och elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.*

Beslut om att ta ut avgift får verkställas enligt utsökningsbalken.

Paragrafen, som har fått en ny utformning, innehåller bestämmelser om elberedskapsavgift. Genom ändringarna tas begränsningen i normgivningsbemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bort.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får enligt *första stycket* meddela föreskrifter om avgift för åtgärder och verksamhet enligt lagen.

I *andra stycket*, som motsvarar tidigare tredje stycket, finns en bestämmelse om att beslut om att ta ut elberedskapsavgift får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Någon ändring i sak är inte avsedd.

17 § Beslut enligt 5, 10 och 11 §§, 13 § andra stycket och 15 § *andra stycket* får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut än beslut om att ta ut avgift gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet.

I paragrafen görs följdändringar mot bakgrund av ändringarna i 15 §. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Sammanfattning av Elsäkerhetsverkets rapport Avgifter inom elområdet

I rapporten redovisas alternativa förslag till ändrade bestämmelser i de författningar som reglerar elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift. Syftet är att göra nätkoncessionsinnehavarnas inbetalning av avgifterna enklare samtidigt som betalningsunderlaget tydliggjorts.

I rapporten föreslås att grunden för avgifterna ska vara antal uttagspunkter hos nätinnehavarna och inte antalet abonnenter. Förslaget innebär att underlaget för avgiftsdebiteringen blir möjligt att verifiera. Det förenklar också för nätinnehavarna som vet vilket underlag som ska lämnas vid en eventuell begäran.

Förslagen i rapporten innebär i huvudsak ändringar på förordningsnivå. För att genomföra förslagen krävs dock ändringar även i elberedskapslagen.

Rapportens lagförslag

Ändring i elberedskapslagen (1997:288)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) *skall* betala avgift (elberedskapsavgift) för

1. finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt 10 §, och

2. elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.

Avgiften *skall* grundas på det antal *abonnenter* som är anslutna till *den avgiftsskyldiges* nät. En högre avgift får tas ut för *högspänningsabonnemang* än för *lågspänningsabonnemang*.

Elberedskapsavgift påförs av elberedskapsmyndigheten. Beslutet får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om elberedskapsavgift.

Den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) *ska* betala avgift (elberedskapsavgift) för

1. finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt 10 §, och

2. elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.

Avgiften *ska* grundas på det antal *uttagspunkter för hög- respektive lågspänning* som är anslutna till *nätkoncessionsinnehavarens* nät. För *uttagspunkter som avser högspänning* får en högre avgift tas ut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om elberedskapsavgift.

17 §

Beslut enligt 5, 10 och 11 §§, 13 § andra stycket *och 15 § tredje stycket* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut än beslut om att ta ut avgift gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet.

Beslut enligt 5, 10 och 11 §§ *och* 13 § andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över rapporten lämnats av Kammarrätten i Göteborg, Domstolsverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Konsumentverket, Statens energimyndighet, Sveriges kommuner och landsting, Fastighetsägarna Sverige, Svensk energi och Villaägarnas riksförbund.

Riksrevisionen, Förvaltningsrätten i Karlstad, Regelrådet (N 2008:05), Svenskt näringsliv, Konsumenternas energimarknadsbyrå och Sveriges konsumenter har erbjudits att lämna yttrande, men har avstått eller inte kommit in med något.